

OBJEDINJAVANJE GRAĐE U FONDOVIMA NACIONALNE I UNIVERZITETSKE BIBLIOTEKE BIH O KULTURNOHISTORIJSKOJ ZAOSTAVŠTINI SILVIJA STRAHIMIRA KRANJČEVIĆA

THE CONSOLIDATION OF MATERIAL OF THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY OF BOSNIA AND HERZEGOVINA FUNDS ON THE CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE OF SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ

Dr. Ismet Ovčina, voditelj projekta¹

ismet@nub.ba

Muamera Smajić, MA¹

muameras@nub.ba

Azra Smajić Gačević, MA¹

azra@nub.ba

Adelaida Grabovica, MA¹

adelaida@nub.ba

Anja Mastilović, dipl. komp. i dipl. bib.¹

anja@nub.ba

¹ Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo, BiH

Sažetak

Objedinjavanje građe u fondovima NUBBiH o kulturnohistorijskoj zaostavštini Silvija Strahimira Kranjčevića rezultat je realizacije projekta Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine (NUBBiH), finansiran od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo. Predmet istraživanja bila je građa iz fondova Specijalnih zbirke, Stare periodike i novije literature, monografije i članci, koji se čuvaju u Redovnom fondu NUBBiH. Konačni rezultat istraživanja je bibliografija koja sadrži 399 jedinice.

Po završetku projekta izdvojena je i skenirana sva popisana građa o Silviju Strahimiru Kranjčeviću i dostupna je u digitalnoj formi na odjeljenjima u kojima se nalazi.

Ključne riječi: Silvije Strahimir Kranjčević, bosanskohercegovačka književnost, kulturna historija, arhivski dokumenti, bibliografija, specijalne zbirke, Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine

Abstract

The Consolidation of Material in National and University Library of B&H (NULB&H) Funds on the Cultural and Historical Heritage of Silvije Strahimir Kranjčević is the result of the project realized by NULB&H, funded by the Ministry of Education, Science and Youth of the Sarajevo Canton. The subject of research was the material in Special Collections, Old Periodicals Collection, and more recent publications as monographs and articles also kept in the NULB&H funds. The final result of the research is a bibliography with 399 units.

Upon completion of the project, all the listed documents about Silvije Strahimir Kranjčević were scanned and they are available in digital form in the departments where they are located.

Key words: Silvije Strahimir Kranjčević, Bosnian literature, cultural history, archival documents, bibliography, special collections, National and University Library of Bosnia and Herzegovina

Realizacija projekta

Objedinjavanje građe u fondovima NUBBiH o kulturnohistorijskoj zaostavštini Silvija Strahimira Kranjčevića rezultat je realizacije projekta Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine (NUBBiH). U trezorima NUBBiH čuva se arhiv Silvija Strahimira Kranjčevića koji obiluje originalnom arhivskom i rukopisnom građom pogodnom za kulturološka, historijska, lingvistička i književna istraživanja. NUBBiH, također, posjeduje i njegova djela te druge objavljene radove. Predmet istraživanja bila je građa Specijalnih zbirki, Stare periodike i Redovnog fonda NUBBiH, u kojoj se nalazi mnoštvo objavljenih pjesama i drugih radova ovog autora ili radova koji su pisani o njemu.

Cilj projekta bio je:

- predstaviti lik i djelo Silvija Strahimira Kranjčevića,
- objediniti građu o Silviju Strahimiru Kranjčeviću koja se nalazi u NUBBiH,
- digitalizirati, zaštititi i očuvati arhivski dio zbirke Silvija Strahimira Kranjčevića u Specijalnim zbirkama i Staroj periodici NUBBiH,
- omogućiti uvid javnosti u arhivski fond Specijalnih zbirki i Stare periodike NUBBiH-a i
- promovirati građu koju posjeduje NUBBiH o Silviju Strahimiru Kranjčeviću kako bi akademska zajednica u Bosni i Hercegovini, kroz izradu bibliografije, dobila mogućnost da pristupi relevantnim izvorima za druga istraživanja.

Istraživački tim se sastoji od osoba koje rade na odjeljenju Specijalnih zbirki, Stare periodike, odjeljenju Bibliografije te na Odjeljenju za informacije i usluživanje korisnika. Voditelj projekta je dr. Ismet Ovčina, direktor NUBBiH, a istraživači/ce Muamera Smajić, MA, Azra Smajić Gačević, MA, Adelaida Grabovica, MA, Anja Mastilović, dipl. bibliotekarka i Teufik Osmanović, BA. U okviru realizacije projekta istraživači/ce su pristupili selekciji građe od značaja za lik i djelo Silvija Strahimira Kranjčevića u NUBBiH. Izdvojena građa je potom obrađena u okviru sistema COBISS.BH (Kooperativni online bibliografski sistem i servisi). Po završetku obrade izrađena je bibliografija. Raspored bibliografskih jedinica napravljen

je prema fondovima u kojima se građa nalazi, tako da je svaka jedinica svrstana u odgovarajuću skupinu. Unutar skupina, bibliografske jedinice su raspoređene abecednim redoslijedom, po prezimenima autora ili naslovima, u slučajevima kada to nalažu biblioteka pravila. Opis sadrži pune informacije o publikacijama i prilogima iz kojih su preuzeti, UDK broj, kao i sažetke i napomene koje su važne za korisnike. Uporedo s obradom radilo se i na skeniranju građe. U završnoj fazi projekta izdvojena je reprezentativna građa za virtualnu prezentaciju koja je postavljena na službenoj web stranici NUBBiH (www.nub.ba).

Na kraju istraživanja, objavljena je zasebna publikacija pod nazivom *Kulturnohistorijska zaostavština Silvija Strahimira Kranjčevića: objedinjavanje građe u fondovima Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine o kulturnohistorijskoj zaostavštini Silvija Strahimira Kranjčevića*, u kojoj su bibliografske jedinice ispisane u obliku listića, po standardu ISBD za različite vrste građe.

Bibliografija koju donosimo u ovom časopisu ispisana je u kraćem formatu, po standardu ISO 690 (Documentation – Bibliographic references – Content, form and Structure) koji propisuje oblik ispisa referenci. Ispis bibliografija u formatu ISO 690 prilagođen je sistemu COBISS formatu COMARC/B.

Kratka biografija Silvija Strahimira Kranjčevića

Silvije Strahimir Kranjčević (Silvinus Policarpus Antonius), pjesnik i prozaist, rođen je u Senju 1865. godine. Maturirao je u Senju i otišao u Rim da se školuje za svećenički poziv. Ubrzo shvata da to nije ono što želi i odlazi u Zagreb, gdje upisuje učiteljski tečaj. Nakon tečaja dolazi u Bosnu i Hercegovinu i počinje karijeru učitelja, predaje u Mostaru, Livnu i Bijeljini.

Prvu pjesmu "Zavjet" objavljuje u hrvatskom časopisu "Hrvatska vila", 1883. godine. Prvu zbirku poezije pod nazivom "Bugarkinje" objavljuje 1885. godine, a prvi prozni tekst 1885. godine u pravaškoj "Slobodi". Ostaje živjeti u Sarajevu nakon ženidbe s Elom Kašaj. Razbolio se 1903. godine, pa zbog liječenja odlazi u Beč 1906. godine. Poslije osam mjeseci, vraća se u Sarajevo s pogoršanim zdravstvenim stanjem.

Umro je 1908. godine u Sarajevu gdje je i sahranjen na groblju sv. Josipa.

Fond Specijalnih zbirki

Odjeljenje Specijalnih zbirki čuva štampanu i rukopisnu arhivsku građu o Silviju Strahimiru Kranjčeviću, u istoimenoj kolekciji. Od štampanih djela, u zbirci Stare i rijetke knjige nalazi se 11 publikacija izdatih u periodu od 1898. do 1945. godine. Neke od njih su *Izabrane pjesme* (Zagreb, 1898), *Odabrane pjesme omladini* (Sarajevo, 1909) i dr.

Arhiv Silvija Strahimira Kranjčevića sadrži njegove lične dokumente, fotografije i brojna pisma upućena prijateljima i književnicima u kojima piše o svom stvaralačkom radu i teškoj bolesti koja ga je savladala pred kraj života. U Arhivu se čuva i prepiska Odbora za podignuće spomenika Silviju Strahimiru Kranjčeviću, iz koje se može vidjeti s koliko su truda i zalaganja pojedinci radili da bi prikupili sredstva za izgradnju spomen-obilježja i na neki način se odužili svome prijatelju. Tu je i prepiska L. Pierottija s nasljednicima oko same izrade spomenika.

Supruga Silvija Kranjčevića Ela Kranjčević uradila je veliki broj prepisa njegovih pjesama, drama i prikupila clippinge članaka iz novina, osobito iz "Nade". Tu su i pisma upućena Eli nakon Silvijeve smrti od Ivana Meštrovića, Milana Ogrizovića, Stjepana Ilijića i dr.

Arhiv sačinjavaju i isječci o Kranjčeviću iz raznih novina izdatih u Sarajevu, Zagrebu, Pragu i sl., koje smo također uvrstili u ovu bibliografiju.

Kranjčević u Zbirci stare periodike NUBBiH

NUBBiH posjeduje fond Stare periodike u kome se nalaze novine i časopisi od velike vrijednosti, kao i građa koja dokumentira nacionalnu i lokalnu historiju, politiku i kulturu i vrlo često se traži u svrhu različitih istraživanja.

Istražujući književni opus Kranjčevića i literaturu koja govori o ovome velikom pjesniku, u fondu Stare periodike pronađeno je 114 tekstova u kojima se nalaze različiti članci i pjesme.

U književnim časopisima možemo pročitati Kranjčevićeve pjesme, priče, prijevode strane književnosti i komentare mnogih umjetničkih djela koja su objavljivana u različitim publikacijama i vremenskim periodima. Takav primjer nalazimo u bosanskohercegovačkom časopisu "Nada".

"Nadu" je uređivao Silvije Strahimir Kranjčević, a glavni urednik bio je Kosta Hörmann. Njegov angažman na časopisu "Nada" bio je veoma značajan. Prema svim pisanim dokumentima, vodio je brigu o snabdijevanju materijalom toga prilično opsežnoga časopisa, o rasporedu tekstova u njemu, o temama koje je trebalo obraditi, sve prema uputama tadašnje Zemaljske vlade Bosne i Hercegovine koja je bila vlasnik i izdavač lista. Ovo je bio časopis koji je izlazio dva puta mjesečno od 1895. do 1903. godine.

Uredništvo je bez izuzetka objavljivalo tekstove bosanskih, hrvatskih i srpskih književnika, nisu obraćali pažnju na nacionalnost i poetski izražaj književnika.

Kranjčević je volio poeziju Heinricha Heinea, prevodio ju je i objavljivao u "Nadi", ali su mu njegovi stihovi bili i inspiracija za pisanje poezije. Uz pjesmu "Borba Tritona" nalazi se istoimena slika B. Knipfera koja je objavljena u broju 18 iz 1899. godine, a u broju 5 iz iste godine objavljena je pjesma "Nakon bolesti" i slika V. Firlea.

U "Nadi" su se često, pored stihova koje je "spjevao" Kranjčević objavljivale i slike W. Lea Arndta. Ostali tekstovi, pjesme i priče iz ove bibliografije objavljivani su u različitim časopisima i novinama koje su izlazile u Sarajevu i Zagrebu.

Među njima možemo pronaći "Vienac", "Behar", "Kalendar Napredak", "Večernju poštu", "Vrhbosnu", "Pregled", "Katolički tjednik", "Novog čovjeka", "Kalendar Prosvjeta", "Franjevački glasnik", "Sarajevski novi list", "Hrvatsku misao", "Bosnische Post", "Narod", "Gajret", "Bosansku vilu", "Franjevački vijesnik", "Prosvjeta", "Školski vjesnik" i "Narodno jedinstvo".

Silvije Strahimir Kranjčević u Redovnom fondu NUBBiH

Redovnim fondom NUBBiH baštini sjećanje na prošlost, skupljanjem, čuvanjem i omogućavanjem pristupa materijalima koji se odnose na historiju zajednice i pojedinca. Istražujući književni opus Silvija Strahimira Kranjčevića, u Redovnom fondu NUBBiH pronađene su 34 publikacije. Ovaj broj nikako ne umanjuje ogroman značaj i uticaj ovog velikog pjesnika za Bosnu i Hercegovinu, iz razloga što se na-

jveći dio njegovih djela, tekstova, pisama i članaka čuva u fondovima Specijalnih zbirki i Stare periodike.

Redovni fond uglavnom čuva novija izdanja zbirki pjesama Silvija Strahimira Kranjčevića, izbore književnih radova, kritike, oglede i slične novije analize. Silvije Strahimir Kranjčević svojim literarnim opusom predstavlja jednu od ključnih pojava na prostoru južnoslavenske zajednice u devetnaestome stoljeću. Iza sebe je ostavio bogat opus poezije od 421 pjesme i 4 zbirke.

Silvije Strahimir Kranjčević u prilogima u časopisima

U fondovima NUBBiH nalaze se časopisi i novine koji su od izuzetne vrijednosti za širu zajednicu i kao takvi imaju veliku ulogu u očuvanju identiteta i kulturne baštine Bosne i Hercegovine. Oni predstavljaju jedinstven izvor podataka o kulturnom, privrednom, društvenom, političkom i naučnom životu jedne zemlje. Zbog niza zadaća koje obavljaju u društvenoj zajednici, serijske publikacije predstavljaju veoma važnu vrstu građe i izvor informacija za biblioteke, muzeje i arhive.

Literatura

- Čorić, Boris. 1978. *Nada: književnoistorijska monografija: 1895-1903*. Sarajevo: Svjetlost.
- Dvoržak, Stanko. 1967. *Kranjčević, Kranjčević!: povodom 80-godišnjice dolaska pjesnikova u Hercegovinu*. Mostar: autor.
- Kecmanović, Ilija. 1955. *Iz života S. S. Kranjčevića*. Sarajevo: "Veselin Masleša".
- Kranjčević, Silvije Strahimir. 1961. *Pjesme*. Beograd: Prosveta.
- Kranjčević, Silvije Strahimir. 1968. *Pjesme*. Beograd: Prosveta.
- Kranjčević, Silvije Strahimir. 1982. *Gospodskomu Kastoru i druge pjesme*. Sarajevo: "Veselin Masleša".
- Kranjčević, Silvije Strahimir. 2002. *Poezija*. Sarajevo: Svjetlost.
- Kranjčević, Silvije Strahimir. 2007. *Pjesnička proza, kritika, pisma*. Sarajevo: Matica hrvatska: Svjetlo riječi.
- Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine. 2018. *Kulturnohistorijska zaostavština Silvija Strahimira Kranjčevića: (objedinjavanje*

Za realizaciju projekta u fondovima NUBBiH pronađeno je 58 članaka o ovome najznačajnijem pjesniku realizma, koji je iza sebe ostavio veliko naslijeđe. Bibliografija obuhvata članke koji su objavljivani u periodu od 1948. do 2016. godine u sljedećim serijskim publikacijama: "Brazda", "Godišnjak BZK 'Preporod'", "Hrvatska misao", "Iseljenički almanah", "Izraz", "Korijen", "Most", "Naši dani", "Nova zora", "Novi izraz", "Odjek", "Oslobođenje", "Osvit", "Pitanje književnosti i jezika", "Prosvjetni list", "Putevi", "Zora Cankarjeva" i "Život".

24. 5. 08.
Stoji Jovtka, no ojeinam ca tea
pjesme, part mi, molim tea,
najraš čelavro strofa
Dvoj silvijez

- građe u fondovima Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine o kulturnohistorijskoj zaostavštini Silvija Strahimira Kranjčevića) = *Cultural and historical heritage of Silvije Strahimir Kranjčević: (the consolidation of material in National and University Library of Bosnia and Herzegovina funds on the cultural and historical heritage of Silvije Strahimir Kranjčević)*. Sarajevo: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine
- NADA. Uredništvo. 1985. "Našim čitaocima!" *Nada: pouci, zabavi i umjetnosti*. 1(1): 1.
- Ovčina, Ismet, Grebović-Lendo, Nadina, Smajić, Muamera, Žero, Adisa i Mastilović, Anja. 2016. *Blago Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine = Treasures of the National and University Library of Bosnia and Herzegovina*. Sarajevo: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine.
- Silvije Strahimir Kranjčević. "Životopis" [online] <http://www.sskranjcevic.hr/uvod.ASP?PisID=1>. Datum pristupa: 5. 7. 2018.